

jäs: "Lapsellinen kysymys. Mitä jumalaa te tarkoittatte? Juutalaistenko vai pakanain vai turkkilaisten? Pidän kiinni Goethen Prometheusmaisesta Faust runoelmasta: tuo toisella puolen ei paljon minua liikuta."

Aivan kummallisilla tunteilla lukee kaikki nuo työväestön omat mietteet, joista olen yllä esittänyt useampia otteita. Päättäne, kun on kirjan loppuun lukenut, on vilpitiön ihailu. Sillä kaikki taikka suuri osa vastauksista osoittaa, että Saksan työväestö on selvillä suuresta tehtävästään, uuden kulttuurin luomisesta ihmiskunnalle; ja että se innolla, koko sielunsa voimalla pyrkii pääsemään tähän korkeaan päämäärään jonka se on itselleen asettanut. Ja sen takia se kelpaa yhä edelleen kaikille muillekin kansoille kauniiksi asiamieheksi ja kaikille yksityisillekin, jotka uskovat, että syvien rivien itsetietoisuudessa ja itsetietoisessa pyynnössä piilee uuden yhteiskunnan taimi, joka kerran kasvaa suureksi puuksi, kantaen kauniita, ihania hedelmiä.

Uusi Yhteiskunta 1912.

Säkeniä 1913.

PIIRTEITÄ TYÖLÄISNAISEN ELÄMÄSTÄ SIVISTYKSEN KESKUSTOISSA

Sivistyneen maailman kaikissa maissa ovat naiset nousseet tarmokkaasti vaatimaan suurempia oikeuksia yhteiskunnassa. Ylempien kansankerrosten naiset rajoittavat toimintansa pääasiassa pyrkimään samanvertaisten miesten rinnalle, huolimatta tahi sivuseikkana huolta pitäen köyhälistön naisten alennustilasta. Tämä seikka, joka ei mitenkään ole puolustettavissa semmissään, on selitettävissä, kun ottaa huomioon, että he päinvastaisella menettelyllä kaivavat oman hautansa. Köyhälistön naiset, jotka muodostavat valtavan enemmistön naismaailmassa, taistelevat taas proletaaristen miesten keralla kapitalismijärjestelmää vastaan, sillä

kapitalismi, kuten jo Marx huomautti Kapitaalissaan, ostaa "työvoimaa niin halvasta kuin vaan voi saada, ja kun naisten työvoimat kilpailun ja naisten suuremman vaatimattomuuden takia ovat halvemmat, vedetään naisia yhä enemmän grottemyllyyn ja kaikkien sekä miesten että naisten taloudellinen tila huononee. *Ainoa tepsivä* tie naisten suuren enemmistön tilan kohottamiseksi, joka samalla ei sulje pois naisia työmarkkinoilta, on köyhälistön naistenkin järjestyminen ja itsetietoisuuden herättäminen. Kun naiset alhaalta päin järjestyvät itsetietoisuuden pohjalle, silloin ei heitä voi kohdella miten hyvänsä ja samalla eivät he polje miestenkään tilaa yhä alemmaksi.

Mutta työläisnaisten tilan kohottamiseksi on vielä kaikissa maissa äärettömän paljon tehtävää. Heidän tilansa kurjuus, etten sanoisi toivottomuus, käypi siitä selville, mitenkä he elävät *sivistyneen maailman keskuksissa*, siellä, missä valtiollinen vapaus on luonut jonkunlaisen pohjan heidän heräämiseksensä.

Vapauden varsinaiset maat ovat nykyään Englanti ja Ranska. Mitenkä on näissä työläisnaisten tila? Ellei se niissä ole tyydyttävä, mitä sitten sopii odottaa muilta mailta. Silmäys yllämainittuihin oloihin lienee sen tähden monellekin naiselle mielenkiintoinen.

Englannissa ansaitsevat neulateollisuudessa naisyöntekijät tietysti hieman vähemmän kuin miehet, ja koko naisten työansio päivässä on 1 mk. 25 p.! Mitä sillä tekee kalliissa maassa! Ja työpäivä ei kuitenkaan ole alle 9 tunnin! Mies ja nainen yhteensä ansaitsevat tavallisesti 18 mk. 75 p. viikossa. Monella on noin 5 lasta. Tästä suuresta summasta suoritetaan keskimäärin 3 mk. 10 p. vuokraan, lämmitykseen 1 mk. 85 p., leipään 5 mk. 60 p., sianlihaan 95 p., muuhun lihaan 90 p., margariiniin 1 mk. 25 p., juustoon 50 p., sokuriin 70 p., teehen 45 p., tupakkaan 30 p., valaistukseen 32 p., saippuaan 30 p., työkaluihin ja niiden korjauksiin 1 mk. 85 p. ja loput n. 65 p. muuhun (vaatteisiin, maitoon, perunoihin, kirjallisuuteen, lääkkeisiin y. m.!).

Useimmat englantilaiset naisräätilit (esim. Lontoon suuren Regent Streetin varrella) saavat niinkään 1 mk. 25 p. 12-17 tunnin työpäivästä, ja niiden, jotka ansaitsevat enemmän (aina 3 markkaan päivässä), täytyy siitä ostaa ompelutarpeet työnantajalta kaksinkermaisesta hinnasta — mitä tarkasti silmällä pidetään sakon uhalla — naisen tulee myös palkastaan suorittaa 10 tai 20 p. "keitto-oikeudesta" ja 10 p. "höyryvoimasta" joka markalta. "Kuolleen sesongin" aikana ansaitaan vielä vähemmän ja hyvin usein saavat he pitkiä tunteja odottaa työtä *ilman* palkkaa.

Ketjujen naistyöntekijät Englannissa — usein naisia, vaikka työ heille on liian raskasta — ansaitsevat välistä, eikä liian harvoin, kokonaista 45 p. — huomaa 45 p. — 10-tuntisesta päivätyöstä! Perheen tavallinen ateria onkin 10 pennin sianlihakappale, 20 pennin laihan lihan kappale ja 10 pennin perunamäärä yhteen keitettyä 8 jäseniselle perheelle! Myöskin eräs soppa, jossa on vettä, leipäpalasia ja teekannun jäännöksiä! Tämmöiset naiset kärsivätkin kroonillista, alituista nälkätautia. Tosiaan suuremmoista "rikkaassa" ja "iloisessa" Englannissa!

Englannin lyijytehtaissa, joissa on *erittäin* epäterveellinen työskennellä — lyijykoliikki on hyvin tunnettu vaarallisuudestaan — saavat naiset yleensä vain 2 mk. 50 p. päivässä 10½ tunnin efektiivisestä työpäivästä!

Kaikki nämä tiedot ovat täysin luotettavat.

Katsotaanpas nyt miten asian laita on Ranskan pääkaupungissa Pariisissa.

Siellä työskentelee nykyään 135,000 työläisnaista, joiden keskimääräinen palkka on 2 mk. 25 p. noin 10-tuntisesta työpäivästä. Mutta on koko joukko naistyöntekijöitä, joiden taloudellinen asema on vielä paljon epäedullisempi, puhumattakaan siitä yleensä liian vähän huomioonotetusta tosiasiasta, *että tilapäinen, usein pitkäkin työttömyys* melkoisesti vähentää keskimääräisen työansion.

Kaduilla ympäri kuljeskelevat naiset, jotka koreistaan myyvät kaikenlaista pikkutavaraa, eivät yleensä ansaitse kuin 1—1.50 mk. Elääksensä kalliissa kaupungissa ryhtyvät he petoksiin: he kätkevät hameensa alle kiellettyä riistaa y. m. Saadaksensa tavaroita koriinsa myytäväksi, täytyy heidän antautua koronkiskurien kynsiin: lainaavat 10 mk. ehdolla, että seuraavana päivänä tuovat lainaajalle 12 mk., s. o. maksavat lainatusta summasta 20 % korkoa. Kahvin, kuumien perunain ja muitten pienten elantotavaraain myyjät kaduilla eivät ansaitse päivässä enempää kuin 50—75 p. — Suuremmonen ansio siitä, että saapi juosta kaduilla tahi istua jossain katonurkassa missä ilmassa tahansa! Useampien liinavaateompelijain päiväpalkka 12 tunnin työstä on 80—90 penniä! Tämä ei ole meillä, vaan maailmankaupungissa Pariisissa.

“Oi miehet, joill’ emo, suotiin,
 sisar, vaimo, ja riemun sää,
 Oi, ette te kuluta liinaa, ei,
 vaan lämmintä ihmis-elämää!
 Yhä pistä, pistä, pistä!
 Voi tämä on köyhyyden kirous, piina.
 Kahdenkertaisin langoin ompelen
 minä paitaa ja kääriiliinaa”,

laulaa neulojatar Thomas Hood’in kuuluisassa “Laulussa paidasta”.

Pariisin ompelijattarien ruoka on tavallisesti: salaattia, kurkkuja ja retikoita; joku siansorkkapala tai kova muna on suuri herkku. Köyhemmät työntekijättäret syövät myöskin huonoja, puoleksi pilaantuneita makkaroita, kaali- ja lyökkisoppaa á 25 p. maljasta, n. s. “arlekiineja”, johon on sekoitettu jos jotakin: kalanpäitä ja kalanluita, turkinpajuja, vanhoja perunankappaleita: huonompien ravintolain jätteitä. Lisäksi juodaan välistä jotain n. s. viiniä. Olisiko kummakaan, jos tällaisissa oloissa juoppouskin rehottaisi naisten keskuudessa, kuten monasti asianlaita on!

Mutta vielä suuremmassa määrässä kasvaa haureus näissä oloissa. On laskettu, että Pariisin naistyöntekijöistä todennäköisesti noin 60 % vähintään on haureuden palveluksessa! Ja kuinka voisi toisin olla! Voiko tosiaan yksikään järkävä ihminen väittää, että nuori nainen osaisi elää missään, saatikka sitten kalliissa maailman-kaupungissa 50—75 pennillä päivässä. Tietysti varsinaiset siveellisyysapostolit vaativat, että pitää pysyä "siveellisenä", vaikkapa ei kuukauteen saisi ruokapalastakaan vatsaansa; mutta lukuunottamatta muutamia harvoja sankariluonteita ei tällainen vaatimus ole muuta kuin utoopista hourailua realistisessa maailmassamme, jossa tuhannet houkutukset väijyvät nuorta tyttöä seksuaalisten miesten puolelta, jotka eivät *taloudellisista* syistä monasti katso voivansa mennä virallisiin naimisiin — tähän tulee vielä, että varsinkin yläluokan naiset ylellisyyden esimerkillä houkuttelevat alaluokan naisia turhamaisuuteen, johon ainoastaan ruumiinsa myymisellä saavat varoja.

Prostitutsioni, haureus on ollut olemassa niin kauan kun on ollut köyhiä naisia ja rikkaita miehiä, mutta *aivan ilmeistä* on, että se kapitalismin aikakaudella, 19:llä vuosisadalla, on *mahtavasti kasvanut*, sillä alhaiset palkat ja alituinen, vähän väliin sattuva työttömyys ei voi synnyttää muuta kuin haureutta. Se on kapitalistisen järjestyksen ikuinen kirous! Tähän tulee vielä, että työnantajat, pienet ja etenkin suuret, käyttävät *valtansa* nuorten naisten viekottelemiseen ja panevat heidät armotta pois paikastaan jos eivät suostu — tietysti jollakin muulla tekosyyllä. Tämä on *aivan tavallista* etenkin maailman suurkaupungeissa, ehkä enemmän kuin muualla Pariisissa.

Mutta kapitalistisen järjestelmän kasvattamasta haureudesta on syntynyt toinenkin, muillekin kansaluokille osittain vaarallinen yhteiskunnallinen ilmiö: rikos. En nyt puhu siitä, että nuoret tytöt, jotka ovat joutuneet "suhteisiin" eivätkä ole tietäneet suojella itseänsä "seurauksilta", hyvin usein itse tai "enkelintekijöitten"

välityksellä tappavat sikiönsä — tämä on sangen yleinen tapa "maailmankaupungeissa" — vaan he joutuvat muutenkin tavallisten ja tavattomien rikosten harjoittajiksi. Niin on esim. Pariisissa olemassa koko ammattikunta n. s. gigoletteja, jotka ovat yhteydessä tavallisten murhamiesten kanssa. He ovat usein kauniita, nuoria naisia, jotka tavalla tai toisella viekottelevat kokemattomia miehiä salaväijyksiin ja kun ovat saaneet heidät sinne, antavat äkkiä pillillä merkin, jolloin 3—4 miestä töyttävät esille ja suorittavat ryöstön tai ryöstömurhan.

Näin kehittää kapitalismi etenkin alhaisilla palkoilla ja työttömyydellä ensin haureuden ja sitten väkivalloittamattomasti rikokset ja murhatkin.

Miten alhaalle täten nainen voi langeta, todistaa se seikka, että esim. Pariisin ilotyöt, kun eivät vanhentuneina ja rumentuneina enää muuhun kelpaa, "la plus basse prostitution'iin" kuuluvina suorittavat "tehtävänsä" Pariisin "banlieuen", ulkoreunustan viertoteillä tavallisesti sotilaille 25 ja 30 pennistä ja kun täten ovat päivän kuluessa koonneet 2—3 mk., monasti joutuvat ryöstävien "sacripants'in" kynsiin, jotka ryöstävät heidät puhtipuhtiksi ja vihdoin heittävät nuo vanhat "luhdat" vallihautaan!!! Se on koko surkeuden loppu!!!

Mutta se on samalla kapitalismin kukka ja "korkea veisu".

Olisiko kumma, jos tällöisen alennustilan alaisessa heräisi kaikenmoisia ajatuksia tästä nykyisestä yhteiskunnasta. Eräs "ilotyttö", jonka päiväkirja on julaistu (Margarethe Böhme, Tagebuch einer Verlorenen) lausuu: "Usein seison illalla pimeässä ikkunan ääressä ja katselen riehuntaa kadulla ja tyttöjä, mitenkä he käyvät tarjoilemassa lihaansa miehille, ja silloin herää minussa . . . kiehuva voimaton viha julmia vääryyksiä vastaan. . . ja raivoisa kammo rikkaita, noita siveellisesti koskemattomia kohtaan, jotka ihailtavalla, jäljittelemättömällä, kopealla äläkoskeminua-korotuksella lausuvat tuon sanan: "huora". — Oi Jumalani — Jos tietäisivät, mitä välistä tuommoisen "huoran" sielussa

liikkuu, he häpeäisivät häntä soimata. Sen takia: "Isä anna heille anteeksi, sillä he eivät tiedä, mitä he tekevät." — Ja eräs vanha nainen, joka oli ottanut osaa Kommunun kapinaan ja ollut karkoitettu Uuteen Kaledooniaan lausui huo'aten, kun sai kertoa kurjuudestaan: "Milloin saa odottaa uuden mullistuksen tuloa?"

Nykyinen tila ei suinkaan ole mikään paratiisi: työläisnaisellekaan, heille vielä vähemmän kuin miehille. Kapitalismi on aseman pilannut. Naisista voi vielä suuremmalla syyllä kuin miehistä käyttää kuuluisan prof. Huxley'n sanoja: "En epäile lausua mielipiteenäni, että . . . jos on totta että tietojen lisääntyminen, suuremman vallan saavuttaminen luonnon yli, joka on edellisen seurauksena, ja rikkaus, joka seuraa tätä saavuttamista, eivät ole omiansa aikaansaamaan mitään muutosta kurjuuden laajuuteen ja ankaruuteen, joka on yhteydessä ruumiillisen ja siveellisen rappeutumisen kanssa kansan pohjakerroksissa, niin silloin tervehtisin jonkun ystävällisen kiertotähden tuloa mielihyvällä, joka lakaisisi pois koko maapallon".

Maapallo voi kyllä jäädä paikoilleensa, mutta ihmiskunnan onnen takia täytyy kapitalistisen järjestelmän kukistua. Siinä häviössä nousee ihmiskunta uuteen, puhtaampaan elämään.

Punanen Viesti 1911.

Sosialismi ja kasvatus.

PROLETAARILAPSEN KASVATUS

I.

Montaigne (lue: Montänj † 1592), Comenius († 1870), Locke († 1704), Rousseau (lue Rusoo † 1778), Pestalozzi († 1827), Herbart († 1841), Fröbel († 1852), Diesterweg († 1866) — siinä suurimmat kasvatuksen ja kasvatustieteen edustajat.